

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΞΙΟΓΡΑΦΩΝ

Αξιόγραφο εν ευρεία εννοία: Έγγραφο στο οποίο ενσωματώνεται ένα ιδιωτικό δικαίωμα σε τέτοιο βαθμό ώστε η άσκησή του να προϋποθέτει την κατοχή του εγγράφου. Χωρίς την κατοχή του εγγράφου δεν είναι δυνατή η άσκηση του δικαιώματος, και τυχόν καταβολή εκ μέρους του οφειλέτη δεν επιφέρει απόσβεση του δικαιώματος.

Αξιόγραφο εν στενή εννοία: Έγγραφο στο οποίο ενσωματώνεται ένα ιδιωτικό δικαίωμα σε τέτοιο βαθμό που η κατοχή του είναι προϋπόθεση τόσο για την άσκηση, όσο και για τη μεταβίβαση του δικαιώματος.

Επί της ουσίας, η διαφοροποίηση έγκειται στη δυνατότητα μεταβίβασης του δικαιώματος που ενσωματώνεται στο έγγραφο με την απλή μεταβίβαση του εγγράφου, χωρίς να είναι αναγκαία χωριστή μεταβίβαση του δικαιώματος με εκχώρηση.

Σε περίπτωση απώλειας ή καταστροφής του εγγράφου, το δικαίωμα που ενσωματώνεται σε αυτό δε δύναται να ασκηθεί, ακόμα κι αν αποδεικνύεται πλήρως η έκτασή του και το πρόσωπο του δικαιούχου από άλλα μέσα. Σε περίπτωση ικανοποίησης προσώπου που εμφανίζεται ως δικαιούχος χωρίς να έχει την κατοχή του αξιογράφου, με την καταβολή δεν επέρχεται απόσβεση του δικαιώματος. ο οφειλέτης δεν ελευθερώνεται και υποχρεούται να καταβάλει κανονικά στον κάτοχο του αξιογράφου σε περίπτωση εμφάνισης αυτού.

Στα εκάστοτε ειδικά νομοθετήματα προβλέπονται ειδικές διαδικασίες για την περίπτωση απώλειας ή καταστροφής του αξιογράφου (πχ 850 επ. ΚΠολΔ).

Υποχρέωση οφειλέτη-πληρωτή αξιογράφου: Καταβολή στον κομιστή του αξιογράφου χωρίς να απαιτήσει από αυτόν να αποδείξει ότι είναι όντως δικαιούχος. Δύναται να αρνηθεί την καταβολή μόνο αν δύναται να αποδείξει πως ο κομιστής δεν είναι δικαιούχος, άλλως καθίσταται υπερήμερος (μαχητό τεκμήριο υπέρ του κομιστή). Με την καταβολή στον κομιστή ο οφειλέτης ελευθερώνεται.

Δικαίωμα δικαιούχου-κομιστή: Αξίωση καταβολής χωρίς να αποδείξει ότι είναι δικαιούχος, μόνο εξαιτίας της κατοχής και επίδειξης του εγγράφου.

Διάκριση αξιογράφων από:

- **Αποδεικτικά έγγραφα:** Έγγραφα χρήσιμα για την απόδειξη ύπαρξης ενός δικαιώματος (πχ ένα ιδιωτικό συμφωνητικό ή μια εξοφλητική απόδειξη), που όμως υφίσταται και δύναται να μεταβιβαστεί και να ασκηθεί και χωρίς την ύπαρξη του εγγράφου.
- **Συστατικά έγγραφα:** Έγγραφα με τα οποία συστήνεται ένα δικαίωμα (πχ συμβολαιογραφικό έγγραφο), η ύπαρξή τους είναι προϋπόθεση για τη γένεση αυτού, οπότε σε περίπτωση καταστροφής του εγγράφου παύει να υφίσταται και το δικαίωμα,

όμως η κατοχή του εγγράφου δεν είναι αναγκαία ούτε για την άσκηση ούτε για τη μεταβίβασή του.

- **Έγγραφα νομιμοποιήσεως:** Έγγραφα που νομιμοποιούν τον κομιστή τους προκειμένου να γίνει σε αυτόν καταβολή (πχ εισιτήρια), οπότε διευκολύνουν τον οφειλέτη να καταβάλει σε αυτόν καθότι τεκμαίρεται ότι είναι δικαιούχος, όμως είναι δυνατή η άσκηση και μεταβίβαση του δικαιώματος και χωρίς τα έγγραφα.

Αξιογραφική ενσωμάτωση: Σύνδεση-ταύτιση ενός εγγράφου με ένα δικαίωμα και τις αξιώσεις-απαιτήσεις που απορρέουν από αυτό (χρηματικές, άλλως οικονομικές). Η ενσωμάτωση διακρίνει τα αξιόγραφα από τα άλλα είδη εγγράφων. Το δικαίωμα καθορίζεται και οριοθετείται από το έγγραφο. Χωρίς την κατοχή του εγγράφου το δικαίωμα δε μπορεί να ασκηθεί, ενώ ο κάτοχος του εγγράφου μπορεί να αξιώσει την καταβολή άνευ ετέρου. Το δικαίωμα συνδέεται στενά με το έγγραφο, ώστε σε περίπτωση καταστροφής του εγγράφου να επέρχεται αποδυνάμωση του δικαιώματος και σε περίπτωση απώλειας να μπορεί ο νέος κάτοχος του εγγράφου να ασκήσει το δικαίωμα.

ΣΥΝΕΠΩΣ:

Αξιόγραφο = Έγγραφο + δικαίωμα (ιδιωτικό-οικονομικό) + αξιογραφική ενσωμάτωση

Κατηγορίες αξιογράφων ανάλογα με τον τρόπο προσδιορισμού του δικαιούχου

Ονομαστικά αξιόγραφα: Δικαιούχος είναι το πρόσωπο που κατονομάζεται στο αξιόγραφο. Δεν αρκεί η κατοχή του αξιογράφου, ο κομιστής πρέπει να αναφέρεται στο αξιόγραφο ως δικαιούχος.

Ο αρχικός δικαιούχος **δύναται να μεταβιβάσει το δικαίωμα που ενσωματώνεται στο αξιόγραφο σε άλλο πρόσωπο με κοινή εκχώρηση**, βάσει των διατάξεων του ΑΚ, ήτοι με σύναψη σχετικής σύμβασης και την ειδοποίηση του οφειλέτη με αναγγελία. Δεν δύναται να υποδειχθεί άλλο πρόσωπο με οπισθογράφηση. Η μεταβίβαση επέρχεται με μόνη την εκχώρηση, δεν είναι αναγκαία παράδοση του εγγράφου. **Ακόμα κι αν το έγγραφο δεν παραδοθεί, το πρόσωπο του δικαιούχου έχει αλλάξει, η παράδοση δεν αποτελεί όρο της μεταβίβασης.**

Δεδομένου ότι η μεταβίβαση γίνεται με εκχώρηση, δεν υπάρχει η δυνατότητα καλόπιστης κτήσης κινητού από μη κύριο, καθώς δεν αρκεί η παράδοση του εγγράφου για τη μεταβίβαση του δικαιώματος.

Για την άσκηση του δικαιώματος **είναι απαραίτητη η κατοχή του εγγράφου**. Αν ο δικαιούχος δεν εμφανίσει το έγγραφο, ο οφειλέτης δύναται να αρνηθεί την εξόφληση. Σε περίπτωση που εξοφλήσει παρά την έλλειψη εγγράφου, αν εμφανιστεί στο μέλλον το έγγραφο από άλλο πρόσωπο που αποδεικνύει τη νομιμοποίησή του, υποχρεούται να καταβάλει και στο πρόσωπο αυτό.

Συνεπώς, προκειμένου να εξοφληθεί ο δικαιούχος της απαίτησης πρέπει αφενός **να κατέχει και να εμφανίσει το έγγραφο** στον οφειλέτη, αφετέρου να **κατονομάζεται στο έγγραφο**, αν είναι ο αρχικός δικαιούχος, ή να **αποδεικνύει πως του έχει εκχωρηθεί η απαίτηση**, αν είναι επόμενος δικαιούχος.

Λόγω της μεταβίβασης με εκχώρηση, **δεν ισχύει η αρχή του απροβλήτου των ενστάσεων**. Οι προσωπικές-προσωποπαγείς ενστάσεις που μπορεί να προβάλει ο οφειλέτης κατά του αρχικού δικαιούχου δεν ακολουθούν το αξιόγραφο μετά τη μεταβίβασή του. Οι πραγματοπαγείς ενστάσεις συνεχίζουν να υφίστανται και μετά την εκχώρηση.

Στα ονομαστικά αξιόγραφα δεν ισχύει η αρχή του κλειστού αριθμού, συνεπώς δεν υφίστανται μόνο αυτά που προβλέπονται ρητά στο νόμο. Ονομαστικό αξιόγραφο είναι η μετοχή.

Αξιόγραφα εις διαταγή: Δικαιούχος θεωρείται ο κατονομαζόμενος στο έγγραφο κάτοχός του.

Ο αρχικός δικαιούχος, που αναγράφεται στο έγγραφο, δύναται να **υποδείξει στον οφειλέτη άλλο πρόσωπο προς εξόφληση της απαίτησης, που καθίσταται έτσι νέος δικαιούχος**. Η υπόδειξη γίνεται με τη διαδικασία της οπισθογράφησης, ήτοι με την αναγραφή του ονόματος του νέου δικαιούχου στο σώμα του εγγράφου, τη σημείωση να γίνει η εξόφληση σε αυτόν και την υπογραφή του μέχρι τότε δικαιούχου. Το ίδιο μπορεί να κάνει και κάθε επόμενος δικαιούχος (όχι μόνο ο αρχικός).

Η **μεταβίβαση** του αξιογράφου εις διαταγή γίνεται με οπισθογράφηση και παράδοση του εγγράφου στο νέο δικαιούχο.

Για την **άσκηση** του δικαιώματος που ενσωματώνεται στο αξιόγραφο εις διαταγή, ήτοι για την εξόφληση της απαίτησης, απαιτείται η **κατοχή και εμφάνιση του εγγράφου** στον οφειλέτη, και **να αναγράφεται το όνομα του κομιστή στο έγγραφο**, είτε είναι αρχικός δικαιούχος είτε έχει καταστεί δικαιούχος κατόπιν οπισθογράφησης.

Υπέρ του κατόχου του αξιογράφου που κατονομάζεται σε αυτό υφίσταται **μαχητό τεκμήριο** ότι είναι δικαιούχος. Ο οφειλέτης υποχρεούται να καταβάλει σε αυτόν, εκτός αν δύναται να αποδείξει πως δεν είναι ο πραγματικός δικαιούχος, αλλιώς καθίσταται υπερήμερος. Καταβάλλοντας στον κατονομαζόμενο στο έγγραφο κάτοχό του, ο οφειλέτης απαλλάσσεται από την υποχρέωσή του εκ του αξιογράφου.

Στα αξιόγραφα εις διαταγή ισχύει η αρχή του απροβλήτου των ενστάσεων. Ενστάσεις που μπορεί να προβάλει ο οφειλέτης έναντι του αρχικού δικαιούχου ή έναντι επόμενου δικαιούχου δεν ακολουθούν το αξιόγραφο μετά τη μεταβίβασή του, οπότε δε δύνανται να προβληθούν από τον οφειλέτη κατά επόμενου δικαιούχου.

Αξιόγραφα εις διαταγή είναι μόνο τα αξιόγραφα που ορίζονται ως τέτοια στο νόμο. Ενδεικτικά, τέτοια είναι η συναλλαγματική, η επιταγή και το γραμμάτιο εις διαταγή.

Ορισμένα αξιόγραφα είναι **αξιόγραφα εις διαταγή αυτοδικαίως**, ήτοι εκδίδονται απευθείας ως αξιόγραφα εις διαταγή (συναλλαγματική, επιταγή, γραμμάτιο εις διαταγή).

Αξιόγραφα που δε χαρακτηρίζονται από το νόμο ως αξιόγραφα εις διαταγή, μπορούν να καταστούν τέτοια με την προσθήκη της ρήτρας εις διαταγή από κάποιο δικαιούχο (**δυνητικά**).

Αντιστρόφως, αξιόγραφα που χαρακτηρίζονται στο νόμο ως εις διαταγή μπορούν να μετατραπούν σε ονομαστικά αξιόγραφα με την προσθήκη της ρήτρας «ουχί εις διαταγή», οπότε πλέον θα μεταβιβάζονται μόνο με κοινή εκχώρηση.

Αξιόγραφα στον κομιστή: Ο κάτοχος του εγγράφου που το εμφανίζει στον οφειλέτη (κομιστής) θεωρείται δικαιούχος, και δικαιούται συνεπώς να εξοφληθεί από τον οφειλέτη. **Δεν απαιτείται να κατονομάζεται** ο κομιστής στο σώμα του αξιογράφου, ούτε να προκύπτει η νομιμοποίησή του από άλλα έγγραφα. Ο κομιστής δεν υποχρεούται να αποδείξει πως είναι δικαιούχος, **αρκεί η κατοχή** του εγγράφου σαν εξωτερικό γεγονός, ακόμα κι αν αυτή είναι αποτέλεσμα απώλειας ή κλοπής. Υφίσταται **μαχητό τεκμήριο** υπέρ του κομιστή, ότι είναι δικαιούχος της απαίτησης.

Από την πλευρά του, ο οφειλέτης **μπορεί να καταβάλει** στον κομιστή και να ελευθερωθεί από την υποχρέωση, **χωρίς να ελέγξει αν είναι ο πραγματικός δικαιούχος**. Μπορεί να μην εξοφλήσει μόνο αν μπορεί να αποδείξει πως ο κομιστής δεν είναι ο πραγματικός δικαιούχος, αλλιώς καθίσταται υπερήμερος.

Μεταβιβάζονται με συμφωνία και παράδοση του τίτλου, όπως οποιοδήποτε κινητό πράγμα, **χωρίς διαδικασία οπισθογράφησης**. Δυνατότητα καλόπιστης απόκτησης του τίτλου από μη κύριο (ΑΚ 1036).

Ισχύει η αρχή του απροσβλήτου των ενστάσεων, συνεπώς ενστάσεις του οφειλέτη έναντι του αρχικού δικαιούχου δε μπορούν να προβληθούν σε επόμενους δικαιούχους.

Αξιόγραφα στον κομιστή μπορούν να είναι μόνο όσα ορίζονται ως τέτοια από το νόμο (numerus clausus). Ενδεικτικά, αξιόγραφα στον κομιστή είναι τα τραπεζογραμμάτια, οι ομολογίες, τα τοκομερίδια και τα μερισματούγραφα. Δύνανται να εκδοθούν και ανώνυμες επιταγές.

Της έκδοσης του αξιογράφου προηγείται η ύπαρξη μιας υποχρέωσης του οφειλέτη προς τον αρχικό δικαιούχο από άλλη σχέση (πχ της ανώνυμης εταιρείας έναντι του μετόχου για καταβολή μερίσματος, ή του οφειλέτη έναντι του δανειστή από εμπορική σχέση). Πρόκειται λοιπόν για μια υποκείμενη σχέση που προηγείται του αξιογράφου. Με βάση τη σχέση τους με την υποκείμενη σχέση, τα αξιόγραφα έχουν δύο διακρίσεις.

Διάκριση αξιογράφων σε συστατικά και δηλωτικά

Συστατικά αξιόγραφα: Η έκδοση του αξιογράφου συνεπάγεται τη σύσταση/δημιουργία ενός νέου δικαιώματος, που πηγάζει αποκλειστικά από το έγγραφο του τίτλου και δεν επηρεάζεται από την υποκείμενη σχέση οφειλέτη-αρχικού δικαιούχου.

Ο δικαιούχος του δικαιώματος εκ του αξιογράφου μπορεί να το αξιώσει, ακόμα και αν υφίσταται κάποιο ελάττωμα του δικαιώματος από την υποκείμενη σχέση. Τα δύο δικαιώματα είναι χωριστά και αυτοτελή, το ένα δεν επηρεάζει το άλλο. Ωστόσο, μπορεί να ζητηθεί η ικανοποίηση μόνο του ενός εκ των δύο.

Δηλωτικά αξιόγραφα: Στο αξιόγραφο που εκδίδεται ενσωματώνεται απλά ήδη υφιστάμενο δικαίωμα. Δε δημιουργείται νέο δικαίωμα.

Διάκριση αξιογράφων με βάση τη σύνδεσή τους με την υποκείμενη σχέση (αιτιώδη και αναιτιώδη)

Αιτιώδη αξιόγραφα: Το δικαίωμα που ενσωματώνεται στο έγγραφο είναι πλήρως εξαρτημένο από την υποκείμενη σχέση. Ως εκ τούτου, ελαττώματα της υποκείμενης σχέσης επηρεάζουν και τη δυνατότητα του δικαιούχου να αξιώσει την ικανοποίησή του από το αξιόγραφο.

Αναιτιώδη αξιόγραφα: Το δικαίωμα που ενσωματώνεται στο αξιόγραφο είναι ανεξάρτητο από την υποκείμενη σχέση. Αν η υποκείμενη σχέση είναι ελαττωματική, το δικαίωμα που ενσωματώνεται στο αξιόγραφο δεν επηρεάζεται.

Περάτωση της αξιογραφικής ενσωμάτωσης

Απόσβεση του δικαιώματος: Το ενσωματωμένο δικαίωμα καταρχήν αποσβέννυται με τον ίδιο τρόπο που αποσβέννυται κάθε δικαίωμα με βάση το ενοχικό δίκαιο. Ενδεικτικά, με καταβολή ή με άφεση χρέους. Εξαιτίας ωστόσο της ειδικής σχέσης του δικαιώματος με το έγγραφο του αξιογραφικού τίτλου και της αυξημένης δημόσιας πίστης αυτού, καθότι κάθε επόμενος κτήτορας του αξιογράφου μπορεί να αξιώσει την εξόφλησή του βάσει αυτού.

Ο οφειλέτης δύναται να εξαρτήσει την καταβολή από την παράδοση του τίτλου ή από τη σύνταξη εξοφλητικής απόδειξης επ' αυτού. Εξοφλητική απόδειξη μπορεί να συνταχθεί και ξεχωριστά, αλλά η αποτελεσματικότητά της είναι μειωμένη καθότι κάθε επόμενος κτήτορας του αξιογράφου μπορεί να επικαλεστεί πως δεν τη γνώριζε.

Ομοίως, η άφεση του χρέους εκ του αξιογράφου πρέπει να συνοδεύεται από παράδοση του αξιογραφικού τίτλου. Η επιστροφή του αξιογραφικού τίτλου στον οφειλέτη εμπράκτως ερμηνεύεται ως άφεση χρέους.

Απώλεια ή καταστροφή του τίτλου: Το ενσωματωμένο δικαίωμα δε σταματά να υφίσταται αν χαθεί ή καταστραφεί το αξιόγραφο.

Στην περίπτωση απώλειας ή κλοπής, υπάρχει ο κίνδυνος άσκησης του δικαιώματος από τον κομιστή του αξιογράφου, που δεν είναι στην πραγματικότητα δικαιούχος.

Στην περίπτωση απώλειας του αξιογράφου, υπάρχει αδυναμία του δικαιούχου να ασκήσει το δικαίωμα καθότι ο οφειλέτης απαιτεί την εμφάνιση του αξιογράφου για να εξοφλήσει.

Για την αντιμετώπιση των ενδεχομένων αυτών, στις περιπτώσεις αυτές δύναται να ακολουθηθεί η διαδικασία της προσκλήσεως του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Κατόπιν άσκησης σχετικής αίτησης όποιου έχει έννομο συμφέρον (συνήθως του δικαιούχου που δεν έχει πλέον το αξιόγραφο στην κατοχή του), η διαδικασία διεξάγεται σε δύο φάσεις. Πρώτα απευθύνεται

πρόσκληση για αναγγελία σε όποιον έχει δικαίωμα στο αξιόγραφο. Έπειτα το αξιόγραφο κηρύσσεται ανίσχυρο.

Η δικαστική απόφαση που έχει εκδοθεί δεν αντικαθιστά πλήρως το αξιόγραφο, αλλά λειτουργεί νομιμοποιητικά. Το πρόσωπο που κατονομάζεται στην απόφαση μπορεί βάσει αυτής είτε να ασκήσει το δικαίωμα ως δικαιούχος, είτε να απαιτήσει την έκδοση νέου αξιογράφου όπου θα ενσωματωθεί το δικαίωμα.

Μετά την τελεσιδικία της απόφασης κήρυξης του αξιογράφου ως ανίσχυρου, ο οφειλέτης δεν απαλλάσσεται αν καταβάλει στον κάτοχο του αξιογράφου.

Ο οφειλέτης δεν απαλλάσσεται και αν γνωρίζει πως αυτός που πέτυχε την κήρυξη του αξιογράφου ανίσχυρου δεν είναι ο αληθινός δικαιούχος, και καταβάλει σε αυτόν.

Ο καλόπιστος κάτοχος του αξιογράφου έχει αξίωση από τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού αν δεν εξοφληθεί.

Δικαστική επιδίωξη του ενσωματωμένου δικαιώματος

Ταχεία διαδικασία: Οι διαφορές που πηγάζουν από αξιόγραφα εκδικάζονται με την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων. Είναι μια διαδικασία ταχύτερη, απλούστερη στην απόδειξη, που εξασφαλίζει πιο άμεση έκδοση απόφασης.

Διαταγή πληρωμής: Τα αξιόγραφα αποτελούν εκ του νόμου τίτλο κατάλληλο για την έκδοση διαταγής πληρωμής. Η διαταγή πληρωμής αποτελεί εκτελεστό τίτλο ισοδύναμο με δικαστική απόφαση, εκδίδεται όμως χωρίς τη διεξαγωγή διαγνωστικής δίκης, με την υποβολή αίτησης με έγγραφα αποδεικτικά της απαίτησης.

Ποινικές κυρώσεις: Για ορισμένα αξιόγραφα η αφερεγγυότητα τιμωρείται ποινικά.

Συναλλαγματική

Συναλλαγματική: Αξιόγραφο υπό στενή εννοία, ενοχικό, συστατικό, αναιτιώδες, και εις διαταγή.

Υπό στενή εννοία: Για τη μεταβίβαση του ενσωματωμένου δικαιώματος απαιτείται μεταβίβαση του εγγράφου.

Ενοχικό: Ενσωματώνονται στο αξιόγραφο μία ή περισσότερες ενοχικές υποχρεώσεις προς πληρωμή.

Συστατικό: Οι ενσωματωμένες απαιτήσεις δημιουργούνται πρώτη φορά με την έκδοση του αξιογράφου.

Αναιτιώδες: Οι ενσωματωμένες απαιτήσεις είναι ανεξάρτητες από τυχόν προϋφιστάμενες απαιτήσεις, και μπορούν να μεταβιβαστούν χωριστά.

Εις διαταγή: Μεταβιβάζεται με οπισθογράφιση, εκτός αν μετατραπεί σε ονομαστικό με την προσθήκη της ρήτρας «ουχί εις διαταγή», οπότε μετατρέπεται σε ονομαστικό και μεταβιβάζεται μόνο με εκχώρηση.

Ορισμός συναλλαγματικής: Αξιόγραφο που εκδίδεται κατά ορισμένο τύπο από τον εκδότη, και ενσωματώνει μία ή περισσότερες απαιτήσεις προς πληρωμή του λήπτη κατά του εκδότη, που δημιουργούνται με την έκδοσή του, και περιέχει εντολή του εκδότη προς τον πληρωτή για εξόφλησή τους.

Αποδοχή συναλλαγματικής: Αν ο πληρωτής κάνει τη συναλλαγματική αποδεκτή, δεσμεύεται και ευθύνεται εξ' αυτής.

Τριμερής σχέση συναλλαγματικής: Εκδότης-λήπτης-πληρωτής (αποδέκτης)

Εκδότης: Ο οφειλέτης του λήπτη και εκδίδων τη συναλλαγματική.

Λήπτης: Ο δανειστής του εκδότη και δικαιούχος της συναλλαγματικής.

Πληρωτής: Οφειλέτης του εκδότη ή μέλλον πιστωτής του εκδότη, στον οποίο δίδεται η εντολή πληρωμής της συναλλαγματικής.

Αποδέκτης: Υπόχρεος εκ της συναλλαγματικής.

Διμερής σχέση συναλλαγματικής: Είναι δυνατόν, λόγω ταύτισης εκδότη και λήπτη ή εκδότη και πληρωτή της συναλλαγματικής, η σχέση να είναι διμερής, όχι τριμερής. Στην πρώτη περίπτωση ο εκδότης της συναλλαγματικής είναι και δικαιούχος της, την εκδίδει «εις διαταγή εμού του ιδίου», και μπορεί ο ίδιος να την εμφανίσει για πληρωμή ή να τη μεταβιβάσει. Στη δεύτερη περίπτωση ο εκδότης της συναλλαγματικής είναι και πληρωτής, οπότε σε αυτόν θα εμφανισθεί η συναλλαγματική προς πληρωμή.

Τυπικά στοιχεία συναλλαγματικής: Ονομασία συναλλαγματική, απλή και καθαρά εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού, όνομα πληρωτή, χρόνος λήξης, τόπος πληρωμής, όνομα λήπτη, χρονολογία και τόπος εκδόσεως, υπογραφή εκδότη.

Ονομασία συναλλαγματική: Αναγραφή της λέξης συναλλαγματική στο κείμενο του εγγράφου.

Εντολή πληρωμής: Άμεση διαταγή (χωρίς αιρέσεις, όρους, επιφυλάξεις), που αφορά συγκεκριμένο και ορισμένο ποσό (δεν επιτρέπεται αόριστη αναφορά, πχ με τοκοφορία), αναγραφέν είτε αριθμητικώς είτε ολογράφως είτε και με τους δύο τρόπους (σε περίπτωση ασυμφωνίας υπερισχύει το ολογράφως).

Όνομα πληρωτή: Όνομα φυσικού ή νομικού προσώπου, ενδεχομένως και περισσότερων προσώπων.

Χρόνος λήξης: Ημέρα εμφάνισης της συναλλαγματικής προς πληρωμή. Μπορεί να προσδιορίζεται είτε με ρητή ημέρα (πχ στις 25.01.2022), είτε με προθεσμία από την εμφάνιση ή από την έκδοση (πχ μετά από 15 ημέρες), είτε με την εμφάνιση, εντός όμως ενός έτους από την έκδοση (εν όψει). Αν δεν αναγράφεται τίποτα, η συναλλαγματική έχει εκδοθεί εν όψει.

Τόπος πληρωμής: Αν αναγράφεται συγκεκριμένος τόπος για την πληρωμή της συναλλαγματικής, η πληρωμή πρέπει να λάβει χώρα εκεί. Αν δεν αναγράφεται, λογίζεται ως τόπος πληρωμής ο τόπος που αναφέρεται δίπλα στο όνομα του πληρωτή.

Όνομα λήπτη: Προσδιορισμός του προσώπου του λήπτη.

Χρονολογία και τόπος εκδόσεως: Χρόνος και τόπος έκδοσης της συναλλαγματικής. Αν λείπει ο τόπος εκδόσεως, ισχύει ως τόπος εκδόσεως αυτός που αναφέρεται δίπλα στο όνομα του εκδότη.

Υπογραφή εκδότη: Ονοματεπώνυμο του εκδότη με ιδιόχειρη υπογραφή (όχι μηχανική), που τίθεται μετά το τέλος του κειμένου.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

Ονομασία συναλλαγματική: Αν δεν αναγράφεται η λέξη συναλλαγματική, το αξιόγραφο δεν αποτελεί συναλλαγματική και δεν εφαρμόζονται για αυτό οι διατάξεις περί συναλλαγματικής, ακόμα κι αν έχει όλα τα λοιπά στοιχεία της συναλλαγματικής. Ενδεχομένως να μπορεί να θεωρηθεί άλλου τύπου αξιόγραφο, πχ γραμμάτιο εις διαταγή, αλλιώς είναι άκυρη και δε δημιουργεί υποχρεώσεις για τα μέρη.

Απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού: *Εντολή πληρωμής*, δηλαδή διαταγή προς τον πληρωτή να καταβάλει στον κομιστή (στο λήπτη ή σε όποιο άλλο πρόσωπο υποδειχθεί από αυτόν). *Απλή και καθαρή*, ήτοι χωρίς να υφίστανται όροι, αιρέσεις και επιφυλάξεις, και ιδίως αν αφορούν την υποκείμενη σχέση της συναλλαγματικής. *Ορισμένο ποσό*, ήτοι ποσό συγκεκριμένο και προσδιορισμένο, και όχι αόριστο. Γράφεται αριθμητικά ή ολογράφως ή και με τους δύο τρόπους, αν υπάρχει ασυμφωνία υπερισχύει το αναγραφέν ολογράφως ποσό (6 Ν. 5325/1932). Αν αναγράφονται δύο διαφορετικά ποσά, ισχύει το μικρότερο. Δεν επιτρέπεται η ρήτρα τόκου γιατί καθιστά το ποσό αόριστο, τυχόν τόκοι πρέπει να έχουν εκ των προτέρων υπολογιστεί (εξαίρεση οι συναλλαγματικές που λήγουν είτε με την εμφάνιση είτε με προθεσμία από την εμφάνιση). Αν δεν υπάρχει εντολή ή το ποσό δεν είναι ορισμένο η συναλλαγματική είναι άκυρη. Αν υπάρχουν όροι, αιρέσεις επιφυλάξεις κοκ, δε λαμβάνονται υπόψη. Αν υπάρχει ρήτρα τόκων δε λαμβάνεται υπόψη.

Όνομα πληρωτή: Είτε φυσικό είτε νομικό πρόσωπο. Πληρωτής μπορεί να ορισθεί και ο ίδιος ο εκδότης, οπότε η βασική σχέση της συναλλαγματικής είναι διμερής και όχι τριμερής. Αν το πρόσωπο του πληρωτή είναι ανύπαρκτο το κύρος της συναλλαγματικής δεν επηρεάζεται. Μπορεί να έχουν οριστεί περισσότεροι πληρωτές, που θα ευθύνονται εις ολόκληρον μεταξύ τους για ολόκληρο το ποσό, όχι για μέρος του. Αν δεν υπάρχει καθόλου όνομα πληρωτή και δε μπορεί να συναχθεί πως πληρωτής είναι ο εκδότης, η συναλλαγματική είναι άκυρη.

Χρόνος λήξης: Χρόνος εμφάνισης της συναλλαγματικής προς πληρωμή. Δυνατοί 4 τρόποι: 1) *Ορισμένη ημέρα* (01.01.2022). Η ημερομηνία πρέπει να συνάγεται χωρίς αμφιβολία. 2) *Με προθεσμία από την ημερομηνία έκδοσης*, πχ εντός 30 ημερών από την έκδοση. 3) *Με προθεσμία από την εμφάνιση*, πχ εντός 30 ημερών από την εμφάνιση. 4) *Εν όψει*, δηλαδή εν τη εμφανίσει της συναλλαγματικής Η εμφάνιση μπορεί να γίνει εντός ενός έτους από την έκδοση, εκτός αν ο

εκδότης ή ο οπισθογράφος έχουν θέσει μικρότερη προθεσμία. Αν δεν ορίζεται τίποτα για το χρόνο λήξης, η συναλλαγματική θεωρείται πληρωτέα εν όψει (2 Ν. 5325/1932).

Τόπος πληρωμής: Συνήθως είναι ο τόπος κατοικίας του πληρωτή, μπορεί όμως να είναι και άλλος τόπος. Αν δεν ορίζεται ρητά και υπάρχει τοπική ένδειξη δίπλα στο όνομα του πληρωτή, η τοπική ένδειξη θεωρείται ως τόπος πληρωμής (2 Ν. 5325/1932). Αν δεν υπάρχει ούτε τοπική ένδειξη η συναλλαγματική είναι άκυρη.

Όνομα λήπτη: Οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, του εκδότη συμπεριλαμβανομένου. Αν δεν προσδιορίζεται ο λήπτης και δε μπορεί να συναχθεί πως λήπτης είναι ο εκδότης, η συναλλαγματική είναι άκυρη.

Χρόνος και τόπος εκδόσεως: Αρκεί οποιαδήποτε υπαρκτή χρονολογία. Χρονολογία ανύπαρκτη καθιστά τη συναλλαγματική άκυρη. Χρονολογία λανθασμένη δεν επηρεάζει τη συναλλαγματική. Αν λείπει ο τόπος εκδόσεως και έχει σημειωθεί τοπική ένδειξη δίπλα στο όνομα του εκδότη, συνάγεται ως τόπος έκδοσης αυτός (2 Ν. 5325/1932). Αλλιώς η συναλλαγματική είναι άκυρη.

Υπογραφή του εκδότη: Προσδιορισμός του εκδότη, φυσικού ή νομικού προσώπου, και υπογραφή του. Αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο πρέπει να προσδιορίζεται και το φυσικό πρόσωπο που το εκπροσωπεί και υπογράφει. Αν δεν υπάρχει καθόλου υπογραφή ή δεν προσδιορίζεται καθόλου ο εκδότης η συναλλαγματική είναι άκυρη. Αν ο εκδότης είναι ανύπαρκτος το κύρος της συναλλαγματικής δεν επηρεάζεται.

Ρήτρες συναλλαγματικής: Συμφωνίες των μερών πρέπει να αναγράφονται στο κείμενο της συναλλαγματικής, άλλως δεν ισχύουν (αρχή της γραμματοπάγειας).

Λευκή συναλλαγματική: Πρόκειται για τη συναλλαγματική στην οποία ορισμένα από τα στοιχεία αφήνονται σκοπίμως κενά προκειμένου να συμπληρωθούν αργότερα κατά τη συμφωνία των μερών. Ο λήπτης εξουσιοδοτείται να τα συμπληρώσει. Αν δε συμπληρωθούν, η συναλλαγματική είναι ανίσχυρη. Αν η συμπλήρωση γίνει με τρόπο αντίθετο με τα συμφωνηθέντα, ισχύει ό, τι έχει αναγραφεί στη συναλλαγματική. Οι ευθυνόμενοι εξ' αυτής ευθύνονται με βάση τα συμφωνηθέντα μόνο έναντι του αντισυμβαλλομένου τους (πχ ο εκδότης με τον αρχικό λήπτη), και μόνο αν μπορούν να αποδείξουν πλήρως την αναντιστοιχία.

Ατελής συναλλαγματική: Συναλλαγματική που λείπει κάποιο από τα ουσιώδη στοιχεία εκ παραδρομής (και όχι ηθελημένα) δε μπορεί να συμπληρωθεί με αυτό εκ των υστέρων, και η συμπλήρωση δε θεραπεύει το ελάττωμα αναδρομικά. Αν ο ευθυνόμενος μπορεί να αποδείξει την έλλειψη (πχ με κάποιο αντίγραφο ή αντίτυπο) δεν ευθύνεται.

Αλλοίωση στοιχείων συναλλαγματικής: Η αλλοίωση δεν επιφέρει ακυρότητα. Όσοι έχουν υπογράψει μέχρι το χρόνο της αλλοίωσης ευθύνονται μόνο αν έχουν συναινέσει στην αλλοίωση, άλλως ευθύνονται βάσει των αναγραφομένων κατά το χρόνο της υπογραφής.

Καταστροφή συναλλαγματικής: Μερική ή ολική καταστροφή της συναλλαγματικής την καθιστούν άκυρη.

ΑΝΑΛΗΨΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ΑΠΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Αρχή της αυτοτέλειας των υπογραφών: Οποιοδήποτε ελάττωμα υπογραφής στη συναλλαγματική δεν επηρεάζει το κύρος των υπολοίπων υπογραφών (7 Ν. 5325/1932).

Δικαιοπρακτική ανικανότητα: Ανήλικοι (με εξαίρεση την περίπτωση που ασκούν νομίμως εμπορική δραστηριότητα), δικαστικά συμπαράστατοί τους και δε μπορούν να αναλάβουν υποχρέωση από συναλλαγματική, και αν υπογράψουν η υπογραφή τους δεν τους δεσμεύει.

Αντιπροσώπωση: Πρόσωπο που υπογράφει συναλλαγματική ως αντιπρόσωπος ή εκπρόσωπος άλλου προσώπου, φυσικού ή νομικού, χωρίς να έχει τέτοια εξουσία, ευθύνεται ο ίδιος εκ της συναλλαγματικής με τον ίδιο τρόπο που θα ευθυνόταν το πρόσωπο για το οποίο υπέγραψε (8 Ν. 5325/1932).

Πλαστογραφία: Πρόσωπο που αποδεικνύει ότι η υπογραφή του στη συναλλαγματική πλαστογραφήθηκε δεν ευθύνεται εκ της συναλλαγματικής. Αν μπορεί να αποδειχθεί ποιος έκανε την πλαστογραφία, αυτός ευθύνεται εκ της συναλλαγματικής σαν να έχει βάλει τη δική του υπογραφή (8 Ν. 5325/1932).

ΕΥΘΥΝΗ ΑΠΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Ευθύνη εκδότη: Ο εκδότης υπέχει εγγυητική ευθύνη για την πληρωμή της συναλλαγματικής. Προορισμός της συναλλαγματικής είναι να πληρωθεί από τον πληρωτή, όμως σε περίπτωση που ο πληρωτής τελικά δεν την εξοφλήσει, καλείται να πληρώσει ο εκδότης. Μέχρι την αποδοχή της συναλλαγματικής, βασικός υπεύθυνος εξ' αυτής είναι ο εκδότης. Μετά την αποδοχή βασικός υπεύθυνος είναι ο αποδέκτης-πληρωτής.

Αποδοχή: Δια της αποδοχής, το πρόσωπο που έχει οριστεί από τη συναλλαγματική ως πληρωτής δέχεται να την αποπληρώσει και αναλαμβάνει την υποχρέωση εξ' αυτής. Η αποδοχή της συναλλαγματικής αυξάνει την αξία της καθότι μετά την αποδοχή υφίσταται δέσμευση του πληρωτή ότι θα πληρώσει, ενώ μέχρι την αποδοχή υφίσταται μόνο η εγγύηση του εκδότη. Μόνο ο πληρωτής μπορεί να αποδεχθεί τη συναλλαγματική, όχι άλλο πρόσωπο. Η αποδοχή δηλώνεται εγγράφως επί του τίτλου της συναλλαγματικής. Αν είναι στην εμπρός όψη της, αρκεί η υπογραφή του πληρωτή-αποδέκτη. Αλλιώς απαιτείται η ρητή αποδοχή της (πχ με τη λέξη δεκτή). Η αποδοχή πρέπει να είναι απλή και καθαρή, αποδοχή υπό όρο ή αίρεση θεωρείται άκυρη. Ενδεχομένως να απαιτείται χρονολόγηση της αποδοχής, αν η συναλλαγματική είναι πληρωτέα μετά προθεσμίας από της όψεως ή αν έχει συμφωνηθεί να εμφανιστεί προς αποδοχή μετά προθεσμίας από την έκδοση.

Έλλειψη αποδοχής: Ο πληρωτής που δεν έχει αποδεχθεί τη συναλλαγματική δύναται να αρνηθεί αζημίως την εξόφλησή της, καθότι ουδεμία δέσμευση έχει εξ' αυτής. Σε αυτή την περίπτωση ευθύνεται ο εκδότης και οι οπισθογράφοι και οι τριτεγγυητές (αν υπάρχουν).

Εμφάνιση προς αποδοχή: Αν η συναλλαγματική δεν έχει γίνει αποδεκτή ήδη με την έκδοσή της, απαιτείται να εμφανιστεί στον πληρωτή και να του ζητηθεί να την κάνει αποδεκτή. Αν ο πληρωτής αρνηθεί την αποδοχή, ο κομιστής που την εμφάνισε προς αποδοχή μπορεί να στραφεί

αναγωγικά κατά των λοιπών υποχρέων χωρίς να αναμείνει τη λήξη της συναλλαγματικής (43 Ν. 5325/1932). Ο εκδότης μπορεί να απαγορεύσει την εμφάνιση της συναλλαγματικής προς αποδοχή θέτοντας σχετική ρήτρα (22 Ν. 5325/1932), οπότε δεν ευθύνεται σε περίπτωση άρνησης αποδοχής. Συνεχίζει όμως να ευθύνεται για μη πληρωμή της συναλλαγματικής κατά το χρόνο λήξης της.

Μερική αποδοχή: Επιτρέπεται ο πληρωτής να αποδεχθεί τη συναλλαγματική μέχρι ένα ορισμένο ποσό, οπότε ευθύνεται μόνο για το ποσό αυτό, ή και να ζητήσει αλλαγή άλλων όρων της συναλλαγματικής (πχ του τόπου πληρωμής), οπότε ευθύνεται μόνο βάσει των όρων που έθεσε δια της αποδοχής του (πχ με εμφάνιση προς πληρωμή στον τόπο που όρισε ο ίδιος).

Ευθύνη αποδέκτη: Ο πληρωτής που αποδέχεται τη συναλλαγματική ευθύνεται έναντι του κομιστή να την εξοφλήσει, καθώς και έναντι όποιου υποχρεωθεί να την εξοφλήσει αντί αυτού σε περίπτωση άρνησής του (πχ οπισθογράφου). Αν πληρώσει δε δύναται να στραφεί αναγωγικά κατά άλλου υποχρέου.

ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

Ο αρχικός λήπτης της συναλλαγματικής δύναται είτε να αναμένει μέχρι το χρόνο λήξης της προκειμένου να εξοφληθεί από αυτήν, είτε να τη μεταβιβάσει σε άλλο πρόσωπο έναντι ανταλλάγματος (πχ με χρηματικό τίμημα ή ως μέσο εξοφλήσεως χρηματικής υποχρέωσης), το οποίο πρόσωπο καθίσταται δικαιούχος και μπορεί πλέον να ικανοποιηθεί από αυτή.

Μεταβίβαση με εκχώρηση: Η μεταβίβαση γίνεται με τους όρους του Αστικού Κώδικα για την κοινή εκχώρηση. Απαιτείται σύμβαση εκχώρησης και αναγγελία στον οφειλέτη. Δεν ισχύει η αρχή του απροβλήτου των ενστάσεων.

Μεταβίβαση με οπισθογράφιση: Ο μέχρι τότε δικαιούχος-οπισθογράφος δίνει εγγράφως εντολή να πληρωθεί από τη συναλλαγματική, αντί αυτού, κάποιο τρίτο πρόσωπο, ο υπέρ ου η οπισθογράφιση, που καθίσταται πλέον δικαιούχος. Αποτελεί μια δήλωση βουλήσεως με αντικείμενο τη μεταβίβαση του αξιογράφου και του ενσωματωμένου δικαιώματος. Γίνεται εγγράφως, με ρητή εντολή του οπισθογράφου να πληρωθεί αντί αυτού ο υπέρ ου η οπισθογράφιση (γίνονται δεκτές διαφορετικές διατυπώσεις), είναι αναγκαία η υπογραφή του οπισθογράφου, δεν είναι αναγκαία η χρονολόγηση.

Οπισθογράφος μπορεί να είναι μόνο ο δικαιούχος, όχι τρίτο πρόσωπο. Αν ο οπισθογράφος δεν είναι ο δικαιούχος η οπισθογράφιση είναι ανίσχυρη και δεν επέρχεται μεταβίβαση. Απαγορεύεται η οπισθογράφιση με αίρεση ή όρους (απαιτείται να είναι απλή και καθαρή), απαγορεύεται η οπισθογράφιση για ένα μέρος μόνο του ποσού αν για το υπόλοιπο παραμένει δικαιούχος ο οπισθογράφος, επιτρέπεται οπισθογράφιση για ένα μέρος του ποσού αν για το υπόλοιπο επέρχεται παραίτηση.

Αν υπέρ ου η οπισθογράφιση είναι κάποιος εκ των υποχρέων της συναλλαγματικής. Αν ο αποδέκτης αποκτήσει τη συναλλαγματική και δεν τη μεταβιβάσει περαιτέρω η υποχρέωσή του εκ της αποδοχής αποσβέννυται.

Οπισθογράφηση: Έγγραφο μονομερής δήλωση του οπισθογράφου ότι επιθυμεί αντί αυτού να πληρωθεί άλλος από τη συναλλαγματική. Με την οπισθογράφηση επέρχεται μεταβίβαση της συναλλαγματικής (εφόσον συνοδευθεί από παράδοση του τίτλου) και ο υπέρ ου η οπισθογράφηση καθίσταται δικαιούχος του ενσωματωμένου δικαιώματος. Μπορεί να γίνει μόνο από το μέχρι τότε δικαιούχο (οπισθογράφος), υπέρ τρίτου προσώπου. Ο υπέρ ου οπισθογράφηση δύναται πλέον, αφού κατονομάζεται ως δικαιούχος στη συναλλαγματική, να ικανοποιηθεί από αυτή. Σε περίπτωση μη εξόφλησης της συναλλαγματικής, μεταξύ άλλων ευθύνεται απέναντί του και ο οπισθογράφος.

Νομιμοποιητικά αποτελέσματα οπισθογράφησης: Ο υπέρ ου η οπισθογράφηση δικαιούται να απαιτήσει να εξοφληθεί.

Μεταβιβαστικά αποτελέσματα οπισθογράφησης: Ο υπέρ ου η οπισθογράφηση καθίσταται δικαιούχος και κύριος της συναλλαγματικής.

Εγγυητικά αποτελέσματα οπισθογράφησης: Ο οπισθογράφος καθίσταται υπόχρεος εκ της συναλλαγματικής και ευθύνεται έναντι του υπέρ ου η οπισθογράφηση σε περίπτωση άρνησης πληρωμής, άρνησης αποδοχής κ.ο.κ.

Διακοπή σειράς οπισθογραφήσεων: Προκειμένου να θεωρηθεί δικαιούχος ο κομιστής συναλλαγματικής που έχει οπισθογραφηθεί, απαιτείται το όνομά του να βρίσκεται στο τέλος αδιάκοπης σειράς οπισθογραφήσεων, ήτοι να μην υφίσταται κενό μεταξύ των οπισθογράφων και να είναι σαφής και αδιάκοπη η πορεία της συναλλαγματικής. Αν η σειρά των οπισθογραφήσεων διακόπτεται σε συγκεκριμένο σημείο, οι μετέπειτα οπισθογραφήσεις είναι άκυρες.

Λευκή οπισθογράφηση: Οπισθογράφηση στην οποία δεν αναφέρεται το όνομα του δικαιούχου, δηλαδή το όνομα του υπέρ ου η οπισθογράφηση είναι κενό και υφίσταται μόνο η εντολή και η υπογραφή του οπισθογράφου. Πρόκειται για ηθελημένο κενό ώστε η συναλλαγματική να μεταβιβάζεται περαιτέρω με απλή παράδοση της κατοχής του αξιογράφου, χωρίς τον τύπο της οπισθογράφησης. Ο υπέρ ου η οπισθογράφηση μπορεί είτε να συμπληρώσει το όνομά του και να τη μεταβιβάσει περαιτέρω, είτε να τη μεταβιβάσει περαιτέρω χωρίς να συμπληρώσει το όνομά του είτε να συμπληρώσει το όνομά του και να την εμφανίσει προς αποδοχή ή πληρωμή.

Πληρεξουσιοδοτική οπισθογράφηση: Συνήθως τίθεται με τη ρήτρα «κατά πληρεξουσιότητα». Δεν πρόκειται για κανονική οπισθογράφηση καθότι δεν επέρχεται μεταβίβαση της συναλλαγματικής, εξουσιοδοτείται απλώς ο υπέρ ου η οπισθογράφηση να ασκήσει στο όνομά του τις αξιώσεις εκ της συναλλαγματικής. Ο υπέρ ου η οπισθογράφηση μπορεί να προβεί σε περαιτέρω πληρεξουσιοδοτική οπισθογράφηση, αλλά όχι σε κανονική οπισθογράφηση καθότι δεν είναι δικαιούχος.

Καλυμμένη πληρεξουσιοδοτική οπισθογράφηση: Δεν προκύπτει ρητά ότι είναι πληρεξουσιοδοτική, εμφανίζεται προς τα έξω σαν κανονική οπισθογράφηση, αναπτύσσει κανονικά αποτελέσματα για τους τρίτους και ισχύει ως καλυμμένη μόνο μεταξύ του οπισθογράφου και του υπέρ ου.

Ενεχυρική οπισθογράφιση: Συνήθως δηλώνεται με τη ρήτρα «αξία λόγω ενεχύρου». Δε μεταβιβάζεται κανονικά στον υπέρ ου, παρά μόνο ενεχυρικά, προς εξασφάλιση αξίωσης, ούτε παράγει λοιπά αποτελέσματα οπισθογράφισης (νομιμοποιητικά, μεταβιβαστικά, εγγυητικά). Συνεπώς, μπορεί να οπισθογραφηθεί περαιτέρω από τον υπέρ ου μόνο ενεχυρικά, όχι πλήρως. Ο υπέρ ου όμως μπορεί να ασκήσει τις αξιώσεις που απορρέουν από αυτές, και η τύχη των εισπραχθέντων κρίνεται με βάση την υποκείμενη σχέση του ενεχύρου (εξόφληση της ασφαλιζόμενης απαίτησης ή παρακράτηση της είσπραξης μέχρι την απόσβεση της υποχρέωσης κοκ).

Μετοπισθογράφιση: Η οπισθογράφιση που γίνεται μετά τη λήξη της συναλλαγματικής. Δεν παράγει αποτελέσματα οπισθογράφισης (νομιμοποιητικά, μεταβιβαστικά, εγγυητικά), ισοδυναμεί ουσιαστικά με την κοινή εκχώρηση και παράγει τα ίδια αποτελέσματα.

ΤΡΙΤΕΓΓΥΗΣΗ

Τριτεγγύηση: Ανάληψη ευθύνης από τρίτο πρόσωπο (μπορεί να πρόκειται και για πρόσωπο που είναι ήδη οφειλέτης), εις ολόκληρον με το πρόσωπο υπέρ του οποίου εγγυάται, ώστε να παρασχεθεί πρόσθετη εξασφάλιση για την πληρωμή.

Ευθύνη από τριτεγγύηση: Σε αντίθεση με την κοινή εγγύηση, εν προκειμένω η ευθύνη δεν είναι παρεπόμενη σε σχέση με την ευθύνη του οφειλέτη υπέρ του οποίου παρέχεται η εγγύηση. Δημιουργείται αυτοτελής υποχρέωση, που υφίσταται ανεξάρτητα από την υποχρέωση του υπέρ ου η τριτεγγύηση. Ως αποτέλεσμα, ο τριτεγγυητής δε μπορεί να προβάλει ενστάσεις που έχει ο υπέρ ου η οπισθογράφιση.

Περιπτώσεις μη ανάληψης ευθύνης: 1) Αν ο υπέρ ου η οπισθογράφιση δεν έχει υπογράψει, προκειμένου να αναλάβει ευθύνη εκ της συναλλαγματικής. 2) Αν υπάρχει υπογραφή, η οποία όμως έχει τυπικά ελαττώματα. 3) Αν η συναλλαγματική δεν έχει όλα τα τυπικά στοιχεία.

Αντιθέτως, υφίσταται κανονικά ευθύνη του τριτεγγυητή αν η υποχρέωση του υπέρ ου η τριτεγγύηση είναι άκυρη για ουσιαστικούς λόγους (αρχή της αυτοτέλειας των υπογραφών).

ΛΗΞΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

Σε ρητή ημέρα: Λήγει τη συγκεκριμένη ημέρα που ορίζεται.

Με προθεσμία: Την τελευταία ημέρα της προθεσμίας.

Μεταβολή του χρόνου λήξεως: Δυνατή μόνο κατόπιν συναίνεσης όλων των εμπλεκομένων.

ΠΛΗΡΩΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

Εμφάνιση: Η εμφάνιση της συναλλαγματικής από τον κομιστή στον πληρωτή είναι αναγκαία προϋπόθεση για την εκπλήρωση του χρέους, (έως) την ημέρα λήξεως της συναλλαγματικής ή σε μία από τις δύο επόμενες εργάσιμες ημέρες.

Πληρωμή σε δικαιούχο: Η πληρωμή από τον πληρωτή σε δικαιούχο επιφέρει απόσβεση όλων των απαιτήσεων που απορρέουν από τη συναλλαγματική. Η πληρωμή στο δικαιούχο από άλλον υπόχρεο επιφέρει απόσβεση μόνο των μεταξύ τους απαιτήσεων.

Πληρωμή σε μη δικαιούχο: Μόνο η πληρωμή σε τυπικά νομιμοποιούμενο κομιστή επιφέρει την ελευθέρωση του πληρωτή από τις υποχρεώσεις του εκ της συναλλαγματικής. Αν ο κομιστής είναι τυπικά νομιμοποιούμενος, αλλά δεν είναι ο αληθινός δικαιούχος, τα έννομα αποτελέσματα της πληρωμής παραμένουν. Εξαιρέση αποτελεί η περίπτωση που τον πληρωτή βαρύνει δόλος ή βαριά αμέλεια ως προς τη συνδρομή της ουσιαστικής νομιμοποίησης του κομιστή.

ΑΝΑΓΩΓΗ

Ουσιαστικές προϋποθέσεις: Α) Σε περίπτωση άρνησης πληρωμής, ή μερικής πληρωμής (για το υπόλοιπο ποσό). Β) Σε περίπτωση άρνησης αποδοχής, ή μερικής αποδοχής (για το υπόλοιπο ποσό). Γ) Σε περίπτωση δημιουργίας κατάστασης επισφαλούς πληρωμής (κίνδυνος πτώχευσης ή αφερεγγυότητας πληρωτή). Δ) Σε περίπτωση κήρυξης του πληρωτή σε πτώχευση.

Τυπικές προϋποθέσεις: Εμπρόθεσμη σύνταξη διαμαρτυρικού (από συμβολαιογράφο).

Δεν απαιτείται σε περίπτωση πτώχευσης, σε περίπτωση ανωτέρας βίας, καθώς και όταν ο κομιστής έχει απαλλαγεί της υποχρέωσης για σύνταξη διαμαρτυρικού με ρήτρα που έχει τεθεί επί της συναλλαγματικής.

Η μη τήρηση των τυπικών προϋποθέσεων επιφέρει την έκπτωση του κομιστή από το δικαίωμα αναγωγής (εκπρόθεσμη εμφάνιση για πληρωμή ή αποδοχή, εκπρόθεσμη σύνταξη διαμαρτυρικού κκ).

Οφειλότες από αναγωγή: Εκδότης, οπισθογράφοι, τριτεγγυητές.

Ο αποδέκτης δεν είναι οφειλέτης από αναγωγή, αλλά η ευθύνη του παραμένει και μετά την άρνηση πληρωμής.

Οι ανωτέρω ευθύνονται εις ολόκληρον, και ο κομιστής μπορεί να στραφεί εναντίον τους (είτε όλων είτε ορισμένων) με όποιον τρόπο ή σειρά θέλει.

Ειδοποίηση: Ο κομιστής υποχρεούται να ειδοποιήσει τον εκδότη και τον οπισθογράφο που του μεταβίβασε τη συναλλαγματική (αν υπάρχει) μέσα σε 4 εργάσιμες ημέρες. Ο οπισθογράφος που ειδοποιήθηκε οφείλει να ειδοποιήσει τον προηγούμενο εντός 2 εργασίμων ημερών.

Αναγωγή για απόδοση: Ο οφειλέτης από αναγωγή που πληρώνει μπορεί να στραφεί μόνο κατά των προηγούμενων από αυτόν υπογραφέντων.

Παραγραφή: Απαίτηση εκ της συναλλαγματικής κατά του αποδέκτη και του τριτεγγυητή παραγράφεται σε 3 έτη από τη λήξη της. Απαίτηση από αναγωγή παραγράφεται σε 1 έτος μετά τη σύνταξη του διαμαρτυρικού. Απαίτηση από αναγωγή για απόδοση παραγράφεται σε 6 μήνες από την πληρωμή ή την εναγωγή του οπισθογράφου.

Αδικαιολόγητος πλουτισμός: Ο κομιστής που έχει εκπέσει της αναγωγής και έχει χάσει την απαίτηση από τη συναλλαγματική απέναντι σε όλους τους οφειλότες εξ' αυτής, δύναται να αξιώσει αποκατάσταση της ζημίας του βάσει των διατάξεων για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Ομοίως σε περίπτωση παραγραφής.

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ

Αρχή του απροβλήτου των ενστάσεων: Για τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας της συναλλαγματικής, οι ενστάσεις που μπορούν να προβληθούν από τον υπόχρεο εκ της συναλλαγματικής κατά του κομιστή και δεν εδράζονται στις μεταξύ τους προσωπικές σχέσεις, αλλά στις προσωπικές σχέσεις του κομιστή με άλλο υπόχρεο, είναι περιορισμένες.

Επί της αρχής, μπορούμε να πούμε ότι ισχύει η εξής διάκριση:

- Οι ενστάσεις περί τον τύπο της συναλλαγματικής προβάλλονται έναντι πάντων.
- Οι προσωπικές ενστάσεις, που απορρέουν από τις σχέσεις του εναγομένου εκ της συναλλαγματικής (αποδέκτη, εκδότη κοκ) και συγκεκριμένου κομιστή-δικαιούχου, δεν προβάλλονται έναντι των λοιπών κομιστών-δικαιούχων, εκτός εάν αυτοί αποδεδειγμένα κατά την κτήση της συναλλαγματικής ενεργούν προς βλάβη του εναγομένου.
- Οι ενστάσεις που αφορούν την εγκυρότητα της υποχρέωσης που έχει αναληφθεί εκ της συναλλαγματικής, είτε προβάλλονται κατά παντός είτε προβάλλονται μόνο κατά του πρώτου δικαιούχου και των επομένων κακόπιστων δικαιούχων, όχι όμως κατά των καλόπιστων.

Ενστάσεις περί τον τύπο της συναλλαγματικής: Έλλειψη τυπικών στοιχείων της συναλλαγματικής, έλλειψη τυπικής νομιμοποίησης του κομιστή, παραγραφή, έκπτωση του κομιστή από τα αναγωγικά του δικαιώματα κοκ.

Ενστάσεις περί την εγκυρότητα: Πλαστότητα της υπογραφής, έλλειψη πληρεξουσιότητας, έλλειψη δικαιοπρακτικής ικανότητας, έλλειψη σύμβασης δόσεως και λήψεως, εξόφληση κοκ.

Προσωπικές ενστάσεις: Από την υποκείμενη σχέση, παράταση της προθεσμίας λήξης, άλλη ιδιαίτερη συμφωνία κοκ.

ΕΠΙΤΑΓΗ

Επιταγή: Αξιόγραφο εις διαταγή που εκδίδεται κατά ορισμένο τύπο, στην οποία ενσωματώνεται έγγραφη εντολή πληρωμής προς τράπεζα. Πρόκειται για τριμερή σχέση μεταξύ του εκδότη-οφειλέτη, του λήπτη-δανειστή του εκδότη και της πληρώτριας τράπεζας, η οποία κατά κανόνα

συνδέεται με τον εκδότη με σύμβαση επιταγής. Η επιταγή συναντάται και ως αξιόγραφο στον κομιστή ή ως ονομαστικό αξιόγραφο.

Τυπικά στοιχεία επιταγής: Α) Ονομασία επιταγή, Β) Απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού (δεν επιτρέπεται ρήτρα τόκου, θεωρείται ως μη γραμμένη), Γ) Όνομα πληρωτή, Δ) Τόπος πληρωμής (δύναται να αναπληρωθεί), Ε) Χρονολογία (δεκτή και η ψευδής χρονολόγηση) και τόπος εκδόσεως, Στ) Υπογραφή του εκδότη

Μεταβίβαση επιταγής: Η επιταγή εις διαταγή μεταβιβάζεται με οπισθογράφηση, κατ' αναλογία με τη συναλλαγματική. Η επιταγή στον κομιστή μεταβιβάζεται με απλή παράδοση του τίτλου και σύμβαση δόσεως και λήψεως. Η ονομαστική επιταγή μεταβιβάζεται με εκχώρηση.

Χρόνος λήξης: Η επιταγή είναι πληρωτέα εν όψει. Τυχόν αντίθετη μνεία θεωρείται μη γεγραμμένη.

Πληρωμή: Εμφάνιση εντός προθεσμίας 8 ημερών από την ημερομηνία έκδοσης.

Αν η εμφάνιση γίνει εκπρόθεσμα, ο κομιστής χάνει τα αναγωγικά του δικαιώματα.

Η τράπεζα ωστόσο δύναται να πληρώσει ακόμα και σε εκπρόθεσμη εμφάνιση, αν ο εκδότης δεν έχει ανακαλέσει την επιταγή. Ανάκληση μπορεί να γίνει μόνο μετά την πάροδο της προθεσμίας εμφανίσεως (32 Ν. 5960/1933).

Η τράπεζα δύναται να αρνηθεί να πληρώσει αν δεν υπάρχουν τα αναγκαία ταμειακά διαθέσιμα στο λογαριασμό του εκδότη.

Στην ίδια αυτή περίπτωση η τράπεζα δύναται παρ' όλα αυτά και να καλύψει τον εκδότη, στα πλαίσια της μεταξύ τους σύμβασης επιταγής.

Αναγωγή: Σε περίπτωση μη πληρωμής επιταγής που εμφανίστηκε εμπροθέσμως, με νόμιμη βεβαίωση της μη πληρωμής (διαμαρτυρικό ή δήλωση του πληρωτή επί του τίτλου), ο κομιστής δύναται να στραφεί κατά του εκδότη, των οπισθογράφων και τυχόν τριτεγγυητών, που ευθύνονται εις ολόκληρον.

Ο οφειλέτης από αναγωγή που εξοφλεί τον κομιστή έχει αναγωγή για απόδοση κατά των προηγούμενων.

Η απαίτηση παραγράφεται σε 6 μήνες από την πληρωμή της επιταγής ή την εναγωγή.

Σε περίπτωση έκπτωσης από τα αναγωγικά δικαιώματα ή παραγραφής υπάρχει αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού.

Μεταχρονολογημένες επιταγές: Επιταγές στις οποίες η αναγραφόμενη (είτε εξαρχής είτε εκ των υστέρων) ημερομηνία έκδοσης είναι μεταγενέστερη της πραγματικής, προκειμένου να επιτυγχάνεται εν τοις πράγμασι μεγαλύτερη προθεσμία εμφανίσεως (αφού αυτή ξεκινά να τρέχει από την ημερομηνία εκδόσεως).

Επιταγή εμφανιζόμενη προς πληρωμή πρό της ημέρας της σημειούμενης ως χρονολογίας της εκδόσεως αυτής είναι πληρωτέα κατά την ημέρα της εμφανίσεως.